

"ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΝΙΑ"

ΤΟΥ ΤΕΝΝΕΣΣΥ ΟΥΪΛΛΙΑΜΣ

"ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ"

Ἀπὸ ἓνα μεγάλο —καὶ αἰώνιο— θέμα ξεκίνησε ὁ Οὐίλλιαμς γιὰ νὰ φτιάσῃ τὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά» ἀπὸ τὸ θέμα τῆς ἀνθρώπινης μοναξιάς. Οἱ δύο νέοι, πού γύρω στὴν ἀτελεσφόρητη καὶ ὀδυνηρὴ αἰσθηματικὴ περιπέτειά τους πλέκεται τὸ ἔργο, ὁ Τζὼν Μπιούκαναν, γιαντρός καὶ γυιὸς γιαντροῦ, καὶ ἡ Ἄλμα Γουαϊνμίλλερ, κόρη ἐνὸς ἱερωμένου καὶ μιᾶς τρελλῆς, εἶναι δύο ἄνθρωποι πού παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές τους νὰ πλησιάσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, μένουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος κλεισμένοι ὁ καθένας στὸν ἑαυτὸ του. Καὶ ὅταν ἀκόμα —στὸ δεῦτερο μέρος τοῦ ἔργου— ὁ Τζὼν παύει νὰ βλέπῃ τὴν Ἄλμα σὰν ἓνα σῶμα μόνο καὶ ἐκείνη νὰ βλέπῃ ἢ νὰ θέλῃ νὰ βλέπῃ τὸν Τζὼν μονάχα σὰν μιὰ ψυχὴ, ἡ ἀντίθεσις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀνάμεσά τους καὶ ἡ ἀντίθεσις αὐτὴ τοὺς χωρίζει ὀριστικά. Ὁ Τζὼν θὰ παντρευτῇ μιὰ νέα κοπελλίτσα, τὴν Νέλλη Γουέλλ, μαθήτρια τῆς Ἄλμας, καὶ ἡ Ἄλμα, κατάκαρδα πληγωμένη, ἐξουθενωμένη, τελειωτικὰ ἀπογοητευμένη ἀπὸ τὸν ἔρωτα, θὰ πάρῃ ἢ θὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ πάρῃ —γιατὶ κι' ἐκεῖ μπορεῖ νὰ σπάσῃ τὰ μούτρα της— τὸ δρόμο τῆς ἀμαρτίας.

Πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀντίθεση, πού ἐξυπακούει τὴν ἀνθρώπινη μοναξιά, οἰκοδόμησε ὁ Τέννεσσυ Οὐίλλιαμς τὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά». Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τονίζει πάρα πολὺ τὴν ἀντίθεση μεταξὺ Τζὼν καὶ Ἄλμας στὸ πρῶτο μέρος τοῦ ἔργου, παρουσιάζει τὸν Τζὼν σὰν ἓνα ὠμότατο ὕλιστὴ καὶ τὴν Ἄλμα σὰν μιὰ ἀθεράπευτη ιδεαλίστρια, τέτοιες ὁμῶς βίαιες ἀντιθέσεις συναντοῦμε στὴ ζωὴ κάθε μέρα καὶ ἔπειτα —ἄς μὴν τὸ ξεχνοῦμε κι' αὐτὸ— χωρὶς τὴ βίαιη τούτη ἀντίθεση δὲ θὰ ὑπῆρχε σύγκρουση, θὰ ἔχανε δηλαδὴ τὸ ἔργο τὸ πιὸ ὀργανικὸ δραματικὸ του στοιχεῖο. Καὶ μ' αὐτὸ ἄλλωστε, καὶ μ' αὐτὴ τὴ σύγκρουση, πού γεμίζει ὅλο τὸ πρῶτο μέρος, τὸ ἔργο ἀντλεῖ περισσότερο τὴν ἀξία του ἀπὸ τὴν «ἀτμόσφαιρά» του, ἀπὸ τὰ λυρικά του συστατικά, παρὰ ἀπὸ τὰ καθαυτὰ δραματικά του στοιχεῖα.

Ὁ κ. Κουν παρουσίασε στὸ «Θέατρο Τέχνης» καὶ κάμποσα ἄλλα ἔργα τοῦ Τέννεσσυ Οὐίλλιαμς. Νομίζω ὅτι τουλάχιστον «Ὁ Γυάλινος Κόσμος» καὶ τὸ «Λεωφορεῖον ὁ Πόθος», ἀλλὰ καὶ τὸ «Ἐνα Τριαντάφυλλο στὸ Στήθος» ἔχουν πιὸ ἐντονὴ δραματικότητα, παρ' ὅση τὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά» καὶ ἐκλεκτότερη γενικὰ ὕφῃ. Εἶναι πιὸ γνήσια τὰ δραματικὰ στοιχεῖα, σ' ἐκεῖνα τὰ ἔργα, πιὸ αὐθεντικὲς οἱ δραματικὲς καταστάσεις, γιὰ τοῦτο καὶ συναρπάζουν ὀλοκληρωτικώτερα τὸ θεατὴ. Ἀλλὰ καὶ ἡ περιπέτεια τῆς Ἄλμας μὲ τὸ τόσο θλιβερὸ τέλος τῆς καὶ τοῦ Τζὼν Μπιούκαναν, πού, παρ' ὅλο τὸ γάμο του, αἰσθάνεται ὅτι θὰ ἤθελε νὰ κατευθύνῃ πρὸς ἄλλου τὴ ζωὴ του, βέβαια μᾶς συγκινεῖ.

★

Καὶ τὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά» τὸ ἀνέδασε ὁ κ. Κουν μὲ τὴν ἴδια ἀρτιότητα πού ἀνέδασε καὶ τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Τέννεσσυ Οὐίλλιαμς. Εἶναι, θὰ ἔλεγε κανεὶς, ἡ ἰδιαίτερὴ του συμπάθεια ὁ συγγραφέας αὐτὸς καὶ δὲν τοῦ διαφεύγει, ὅταν σκηνοθετῇ ἔργο του, καὶ ἡ πιὸ ἀχνὴ πρόθεσίς του καὶ τὸ πιὸ κρυφὸ φανέρωμα τῆς εὐαισθησίας του. Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐρμηνεία, ἀξίζει νὰ ἐξαρθῇ τὸ παίξιμο τῆς

δίδας Βέρας Ζαβιτσιάνου στὸν ρόλο τῆς Ἄλμας. Ἡ νέα αὐτὴ ἡθοποιός, πού ξεχώρισε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὲς' στὴν ἀτελέχεια τοῦ «Θεάτρου Τέχνης», μᾶλλον ἔδωσε, στὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά», ἓνα δείγμα πραγματικὰ ἐξαιρετικὸ τῶν σκηνικῶν ἀρετῶν της. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τοῦ ἔργου, πού τὸ γεμίζει μὲ τὴν ὀδυνηρὴ παρουσία τῆς κοπελλᾶς πού ὑποδύεται, δὲν τῆς ἔφυγε οὔτε ἓνας τόνος ὄχι σωστός, δὲν ἔκαμε οὔτε μιὰ κίνησιν πού νὰ μὴ ἐξέφραζε πάθος κι' εὐγένεια, αὐτὸ πού εἶναι ἡ Ἄλμα. Δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰ πῶ τὰ ἴδια καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἡθοποιούς. Ὁ κ. Νίκος Μπιρμπίλης εἶναι λιγάκι φθηνὸς «γόης» στὸ πρῶτο μέρος τοῦ ἔργου καὶ ἄτονος καὶ ὄχι ἀρκετὰ σίγουρος στὸ δεῦτερο μέρος. Συμπαθητικὸς ὁ κ. Κώστας Μπάκας ὡς πατέρας τοῦ Τζὼν Μπιούκαναν, τὸ ἴδιο καὶ ὁ κ. Μηνᾶς Χρηστίδης ὡς αἰδεσιμώτατος Γουαϊνμίλλερ, σὰν λιγάκι ὁμῶς, ὁ δεῦτερος αὐτός, ἔξω (φταίει σὲ τοῦτο καὶ ἡ πολὺ νεανικὴ του ἐμφάνισις) ἀπὸ τὸ ρόλο του. Μᾶλλον ἀποτυχημένη ἡ Μαρία Κωνσταντάρου ὡς κ. Γουαϊνμίλλερ, τὸ ἴδιο καὶ ἡ κ. Ἑλένη Παπαγιάννη ὡς Ρόζα Γκονζάλες — ἔχανε περισσότερο παρὰ πού κέρδιζε ἡ τελευταία ὅταν μιλοῦσε. Ἡ δὲς Ἑκάλη Σώκου ὡς Νέλλη Γουέλλ ἔχει τὴ φρεσκάδα καὶ τὴ θερμὴ τῆς ἐρωτευμένης κοπελλίτσας, δὲ βρίσκει ὁμῶς —ἰδίως στὶς κορυφαῖες στιγμὲς— τοὺς αὐθόρμητους τόνους πού ταιριάζουν στὰ νεῖατά της καὶ στὸ εἶδος τοῦ ἔρωτά της. Ὅχι πειστικὸς ὁ κ. Γιώργος Λαζάνης ὡς πατέρας τῆς Ρόζας Γκονζάλες, στὴν πολὺ σύντομη ἄλλωστε ἐμφάνισή του.

Γιὰ τὰ κοστούμια πού τὰ φιλοτέχνησε, ὅπως καὶ τὸ σκηνικὸ, ὁ κ. Γιάννης Στεφανέλλης, μόνον ἐγκώμια θὰ εἶχα νὰ πῶ. Εἶναι καλαίσθητα καὶ ἀκριβῆ, μᾶς μπάζουν στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς πρὶν ἀπὸ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον ἐποχῆς στὴν ὁποία διαδραματίζεται τὸ «Καλοκαίρι καὶ Καταχνιά». Καὶ τὸ σκηνικὸ ἐξοικονομεῖ ἀρκετὰ ἐπιδέξια —τὸ κιγκλίδωμα τῆς πόρτας δὲ μοῦ ἄρεσε— τοὺς χώρους στοὺς ὁποίους ξετυλίγεται τὸ ἔργο. Ἀρτὰ ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Μάριου Πλωρίτη.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ